

หอศิลป์ พีระศรี กับังวง Royal Bangkok Symphony Orchestra (RBSO)

วิทยา คุมรสุนทร

ปี พ.ศ.2510 ขณะที่ผมกำลังศึกษาอยู่คณะบัญชี(จุฬาฯ) ชั้นปีที่สอง ผมได้เข้าร่วมเป็นนักไวโอลินในวง Pro Musica หรือ วง Pro วงดนตรีคลาสสิกสมัครเล่นวงแรกและวงเดียวของไทยในสมัยนั้น มีหม่อมหลวงอัศนี ปราโมช หรือ อาจารย์หม่อม เป็นผู้นำในการตั้งวง โดยมีสถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน หรือ เกอเธ่ ให้การสนับสนุนและส่ง Hans Gunther Mommer ชาวเยอรมัน มาเป็นผู้อำนวยการเพลงประจำวง ให้ใช้สถานที่ซ้อม และเป็นผู้จัดแสดงคอนเสิร์ต ทำให้วงพัฒนาจนสามารถบรรเลงเพลงได้ระดับมาตรฐานสากล

ผมเล่นอยู่ในวงนี้กว่า 6ปี จนกระทั่งช่วงปีพ.ศ 2516 สมาชิกส่วนใหญ่เริ่มมีภาระกิจมากขึ้นจากงานประจำ วงโปรจึงจำเป็นต้องหยุดกิจกรรม

สมัยนั้น ผมมักแวะไปเยี่ยมเยียนผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการดนตรีคลาสสิกและผู้ชื่นชอบดนตรีประเภทนี้ อาทิ อาจารย์ปิยะพันธ์ สนิทวงศ์ ปรมาจารย์นักเปียโน อาจารย์อวบ สาณะเสน จิตรกรชื่อดังระดับอาจารย์ นักไวโอลินสมัครเล่นผู้หลงใหลเสียงไวโอลิน

พี่อวบและพี่วิสุดา สาณะเสน เป็นผู้ก่อตั้งและดำเนินงานศูนย์ศิลปะนวลนาง หรือที่เรียกกันว่า “นวลนาง” (เดิมเป็นศูนย์ศิลปะเมฆพายัพ) ใกล้กับหอศิลป์ พีระศรี (Bhirasri Institute of Modern Art) เพื่อเป็นศูนย์ศิลปะเอกชนแห่งแรกและแห่งเดียวในสมัยนั้น เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาเยี่ยมชม ศึกษา พบปะและแลกเปลี่ยนความคิด

ศูนย์ศิลปะนวลนาง ตั้งอยู่ในซอยอรรถการประสิทธิ์ ถนนสาทรใต้ สำหรับใช้เป็นทั้งบ้านพักสำหรับศิลปินไทย และสตูดิโอสร้างสรรค์งานศิลปะ ผมจึงมักไปเยี่ยมเยียนสังสรรค์กับพี่อวบ เล่นไวโอลินด้วยกันสนุกๆ จึงได้พบปะ ฉัตรวิชัย พรหมทัตตเวที (เพื่อนสมัยเรียนที่วชิราวุธ) ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการ หอศิลป์ พีระศรี

นอกจากหอศิลป์ พีระศรี มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับจัดแสดงงานศิลปะแล้ว ยังสามารถปรับใช้เป็นห้องประชุม ที่นั่งกว่า 250 คน สำหรับเป็นโรงละครขนาดเล็ก แสดงคอนเสิร์ตสำหรับวงแชมเบอร์ ผมเองเคยไปฟังคอนเสิร์ตที่นี่ บรรเลงโดย นักเปียโนอาชีพที่มีชื่อเสียง อาทิ อาจารย์ปิยะพันธ์ สนิทวงศ์ ญัฐ ยนต์รักษ์ นักเปียโนรุ่นใหม่สมัยนั้น รวมทั้งการบรรเลงเดี่ยวเปียโนโดย เด็กหญิง อินทุอร ศรีกรานนท์

สมัยนั้นผมชอบฟังแผ่นเสียงชุด East Meet West : Ravi Shankar เล่นซитар Yehudi Menuhin นักไวโอลินระดับโลกเล่นไวโอลิน ผมบังเอิญได้เข้าไปเล่นไวโอลินในวง สาธนา วงดนตรีพื้นเมืองของอินเดีย สมาชิกมีชาว

อินเดียที่ค้าขายในเมืองไทยเล่น ทาบลา เพื่อนจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ หลังจากซุ่มกันอยู่นาน ผมได้พวง
สาธนา ไปแสดงคอนเสิร์ตครั้งแรกที่หอศิลป์ พีระศรี เป็นที่ที่ถูกอกถูกใจบรรดาผู้ฟัง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอินเดีย
ปี 2524 ผมได้พบกับ ดร.วิณห์ ไขยภักดิ์ เพื่อนนักเรียนสมัยเรียนที่วชิราวุธ วิณห์จบปริญญาเอกด้านนิเวศวิทยา
ฟิสิกส์ที่อเมริกา ทำงานที่การปิโตรเลียม

วิณห์ เป็นนักไวโอลินสมัครเล่นที่มีฝีมือ ผมได้พา วิณห์ ไปรู้จักกับฟ็อบบ์ พิริสุตาที่ศูนย์ศิลปะนวลนาง และพบ
กับ ฉัตรวิชัย ซึ่งคุ้นเคยกับ วิณห์ สมัยเรียนที่วชิราวุธ

ในปีพ.ศ. 2524 ชมรม Bangkok Music Society กลุ่มชาวต่างชาติในเมืองไทย ผู้รักดนตรีคลาสสิกโดยเฉพาะ
เพลงร้อง ได้จัดอุปรากรเรื่อง The Merry Widow ที่ โรงละครแห่งชาติ แนนซี (ภรรยาวิณห์) เป็นหนึ่งใน
นักร้องบทนำ วิณห์ ในฐานะหัวหน้าวง ผมรับผิดชอบในการจัดวงบรรเลงประกอบ โดยชักชวนเพื่อนนักดนตรี
ที่เคยเล่นในวงโปรมารวมเป็นวงเฉพาะกิจบรรเลงสำหรับงานนี้ ซึ่งผมเองได้เล่นอยู่ในวงด้วย

ความสำเร็จจากงานอุปรากรครั้งนี้ เป็นแรงบันดาลใจ ผมและวิณห์คิดตั้งวง จึงได้เชิญฟ็อบบ์มานั่งปรึกษากันที่
หอศิลป์ พีระศรี เกี่ยวกับแนวคิดในการตั้งวงออร์เคสตราเอกซันขึ้นใหม่ ซึ่งฟ็อบบ์เห็นด้วยในหลักการ ผมจึงได้
เชิญชวนผู้ที่ชื่นชอบดนตรีประเภทนี้ คือคุณอัจฉรา เตชะไพฑูริย์ เพื่อนรุ่นน้องที่คุ้นเคยกันและรู้จักฟ็อบบ์ดี มา
สนับสนุนช่วยเหลือในการตั้งวง

คุณอัจฉราได้ นำความคิดนี้ไปเรียนเชิญคุณอุเทน เตชะไพฑูริย์ ขอวิสัยทัศน์และบารมีของท่านมาช่วยตั้งวง
และขอให้ท่านสนับสนุนด้านการเงินพร้อมกับเชิญผู้หลักผู้ใหญ่ในแวดวงธุรกิจมาช่วยหาเงิน ทำให้สามารถตั้ง
วงได้สำเร็จมีชื่อว่า วงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ (Bangkok symphony Orchestra, BSO) ในระยะแรก ก่อตั้ง
เป็นชมรมวงดนตรีซิมโฟนีกรุงเทพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (พระอิสริยยศในขณะนั้น)
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับชมรมไว้ในพระราชูปถัมภ์ และจดทะเบียนเป็นมูลนิธิในปีต่อมา

วง BSO ออกแสดงคอนเสิร์ตครั้งแรก ชื่อรายการว่า ยุวราชถวายชัย แสดง วันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2525 ณ
หอประชุม เอยูเอ นาเวอเควิระพันธ์ วอกลาง เป็นผู้อำนวยการ ดร.วิณห์ เป็นหัวหน้าวง สมาชิกส่วนใหญ่
เป็นอดีตนักดนตรีจากวงโปรม นักดนตรีจากวงดุริยางค์ทหารเรือ และจากที่ต่างๆ เช่น วงดุริยางค์ทหารอากาศ
อาจารย์สอนดนตรีบ้างก็เป็นชาวต่างชาติ

ในช่วงแรกๆ วงแสดงคอนเสิร์ตปีละไม่เกิน 5 ครั้ง ผมเป็นผู้จัดการวง ทำงานแบบอาสาสมัคร ไม่มีค่าตอบแทน
ศูนย์ศิลปะนวลนางสนับสนุนให้ใช้เป็นที่พักซ้อม ผมได้อาศัยหอศิลป์ พีระศรี เป็นที่ทำงานหลังเลิกงาน รวมทั้ง
เป็นสถานที่ซ้อมสลับไปมากับสถาบันเกอเธ่ ฉัตรวิชัย ซึ่งเป็นหนึ่งในกรรมการบริหารวง ได้ให้ความสนับสนุน
ช่วยเหลืออย่างดี

ปี 1984 หลังจาก BSO จัดแสดงอุปรากร เรื่อง Madam Butterfly ร่วมกับ Bangkok Music Society แสดงที่โรงละครแห่งชาติ วิทยุ เป็นหัวหน้าวง แนนซีร้องอยู่ในอุปรากรเรื่องด้วย หลังจากนั้นวิทยุและครอบครัวมีปัญหาเนื่องจากลูกชายแพ้อากาศเมืองไทย วิทยุจึงตัดสินใจพาครอบครัวย้ายไปอยู่ที่อเมริกาเป็นการถาวร ต่อมาวง BSO เริ่มมีกิจกรรมมากขึ้น ผมจึงตัดสินใจลาออกจากงานประจำ มาเป็นผู้จัดการวงเต็มตัว ย้ายมาทำงานที่สำนักงานของคุณอัจฉราซึ่งทำธุรกิจด้านก่อสร้าง

ด้านการจัดการวง หอศิลป์ พีระศรี เป็นหนึ่งในสถานที่ซ้อมอยู่หลายปี จนกระทั่งมีการตั้งสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.) วงจึงได้ย้ายไปซ้อมที่ ส.ย.ช.

หลายปีต่อมา ผมได้พบกับ James DePriest ผู้อำนวยการด้านดนตรีประจำวง Oregon Symphony Orchestra มีชื่อเสียงมากในวงการนานาชาติ ได้มาเมืองไทย เพื่อรำลึกถึงความหลัง เพราะสมัยที่เขาเรียนจบดนตรีใหม่ๆ ได้ถูกส่งมาทำงานเป็นอาสาสมัครที่เมืองไทยในฐานะทูตวัฒนธรรม DePriest เคยอำนวยเพลงให้กับวงดุริยางค์ราชนาวี วงดุริยางค์ศิลปากร และวง Pro Musica ผมจึงจัดกิจกรรมให้เขาซ้อมกับวง BSO แบบเวิร์คชอปที่หอศิลป์ พีระศรี หลังซ้อมเสร็จ ผมได้ถามถึงระบบเสียงในห้องนี้ เขาตอบทันทีว่า “สบายมาก คุณไม่ต้องห่วง พร้อมกับรับปากกับผมว่า เขายินดีจะมาอำนวยเพลงให้ BSO โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพราะถือว่า เมืองไทยมีบุญคุณ ทำให้เขาแจ้งเกิด เราให้วงมาซ้อมกันที่นี่ก็ได้”

เรื่องราวต่างๆ ทำให้ผมมีความผูกพันมากกับหอศิลป์ พีระศรี แม้เวลาจะผ่านไปหลายทศวรรษ ทุกครั้งที่ผมผ่านไปสถานที่แห่งนี้ จึงอดไม่ได้ที่จะหันไปมอง หวนรำลึกถึงเหตุการณ์ช่วงเริ่มต้นตั้งวง BSO (ปัจจุบันคือ Royal Bangkok Symphony Orchestra) ที่เกี่ยวข้องกับหอศิลป์ พีระศรี ที่ยังอยู่ในความทรงจำที่ดีจนทุกวันนี้